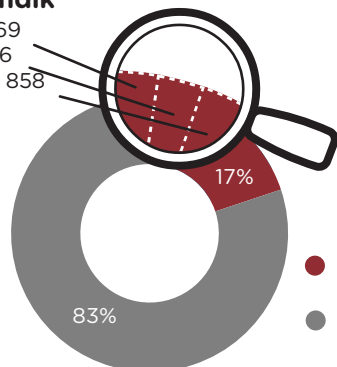

Perearstide asendusvajadus on tavapäratult suur – vaja on süsteemseid muudatusi

Kümne aasta perspektiivis jäävad erialasest tööst kõrvale ja vajavad asendust umbes pooled praegu praktiseerivatest perearstidest. Esmatasandi jätkusuutlikkuse tagamiseks tuleb perearstiabis teha põhimõttelisi muudatusi, sh toetada praksiste võrgustumist.

Kõikidest arstidest töötab perearstiabis pea viiendik

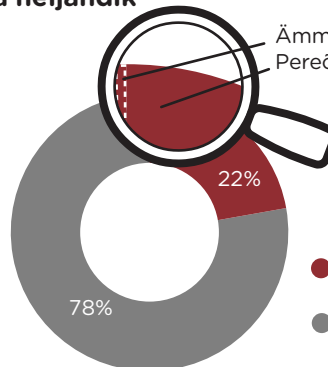
Üldarstid 69
Eriarstid 76
Perearstid 858

- Arstid perearstiabiasutustes
- Arstid muudes tervishoiuasutustes

Kõikidest õdedest töötab perearstiabis pea neljandik

Ämmaemanda 19
Pereõed 1845

- Õendustöötajad perearstiabiasutustes
- Õendustöötajad muudes tervishoiuasutustes

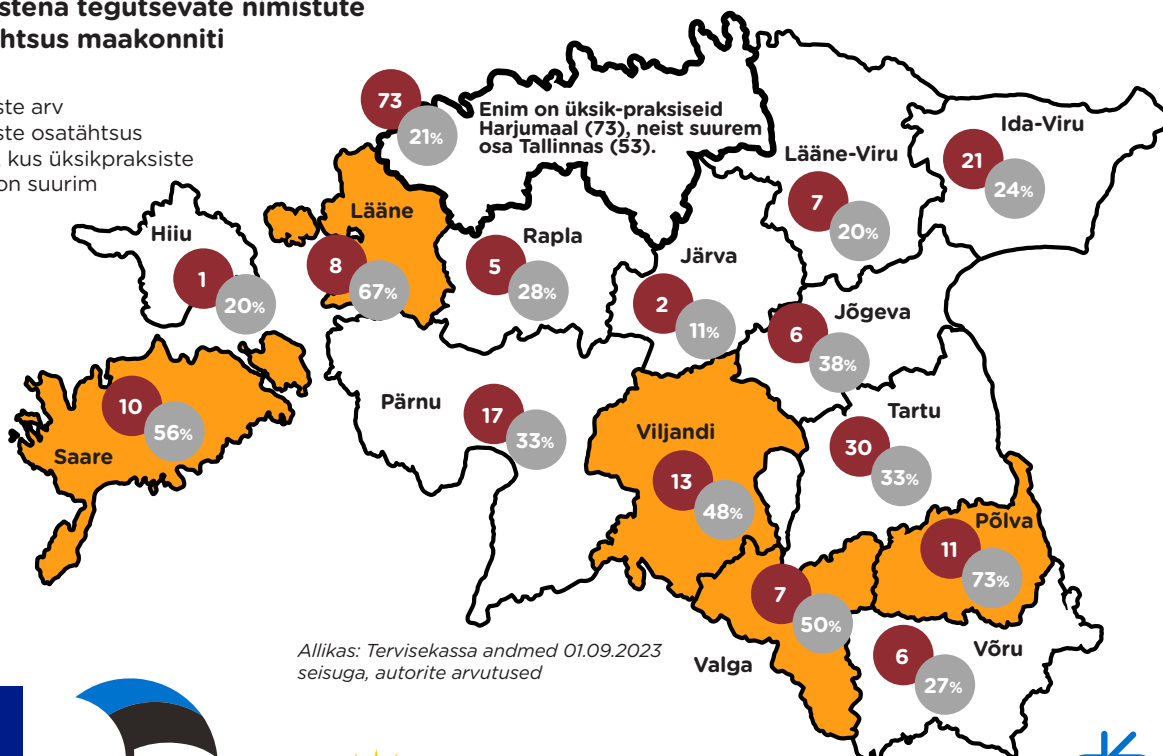
Allikas: Tervishoiukorralduse infosüsteem 04.12.2023 seisuga (ilma residentideta)

Õdede arv perearstiabiasutustes on eelneva kümne aasta jooksul suurenenud ligi poole võrra ja prognoosi kohaselt see suundumus jätkub, kuid senisest oluliselt aeglasemalt. Kui 2023. aastal oli perearstiabis keskmiselt 2,4 õde nimistu kohta, siis 10 aasta pärast peaks neid olema 3.

Tulevikukindel mudel on võrgustunud perearstikeskused. Kolmveerand perearstinimistutest (72% ehk 565 nimistut) on koondunud grupipraksistesse või tegutsevad mõne tervisekeskuse juures ja üksikpraksistena tegutseb 28% nimistutest (217 nimistut). Teatud piirkondades (nt väikesaared, hajaasustusega piirkonnad) võib ka tulevikus olla mõistlik jätkata esmatasandi tervishoiuteenuse osutamist üksikpraksistena, kuid eelduseks on siiski tihe koostöö mõne grupipraksisega.

Üksikpraksistena tegutsevate nimistute arv ja osatähtsus maakonniti

- Üksikpraksiste arv
- Üksikpraksiste osatähtsus
- Maakonnad, kus üksikpraksiste osatähtsus on suurim

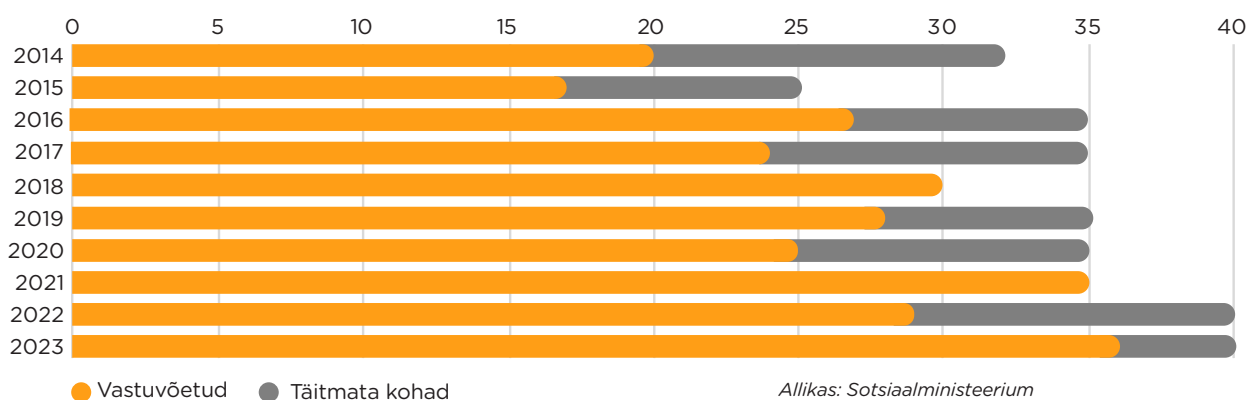
Allikas: Tervisekassa andmed 01.09.2023 seisuga, autorite arvutused

Arvestades keskmist patsientide arvu nimistu kohta, kuulub praeguseks pensioniealiste perearstide nimistutesse tõenäoliselt umbes 385 000 inimest.

- Arstkond tervikuna vananeb, kuid üle 65-aastaste töötavate perearstide osakaal on viimasel kümnendil kasvanud oluliselt kiiremini kui arstidel keskmiselt.
- 10 aasta perspektiivis jääb erialasest tööst kõrvale ja vajab asendust 49% praegu praktiseerivatest perearstidest (kokku **u 420 töötajat**).
- Prognoositav peremeditsiini residentuuri lõpetajate arv on vahemikus 2024–2033 hinnanguliselt 284, neist rakendub Eestis erialaselt **umbes 250**.
- Peremeditsiini eriala lõpetanute arv ei kata vanuse tõttu perearstiametist lahkuvate töötajate asendamise vajadust. Perearstiabisüsteemi ülal hoidmiseks praegusel kujul ei jätku paratamatult kvalifitseeritud tööjõudu.

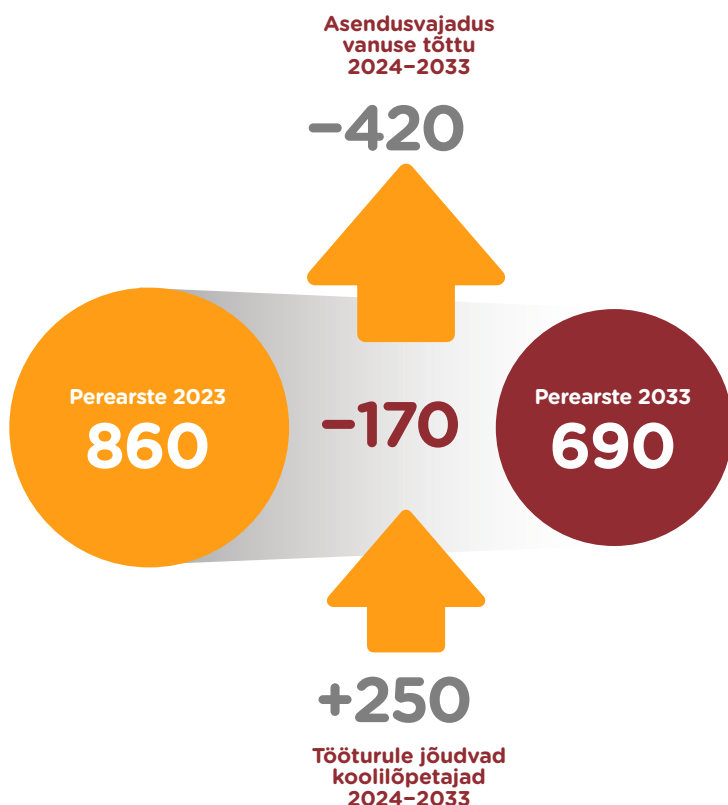
Peararstid jätkavad reeglina töötamist ka pärast ametliku pensioniea saabumist vahemikus 2019–2022 kujunes erialaselt töölt lahkumise keskmiseks vanuseks 71 aastat.

Sisseastujate arv peremeditsiini residentuuri on ajas kasvanud, kuid kokkulepitud kohad enamasti ei täitu

Allikas: Sotsiaalministeerium

Lõpetajate arv ei kata vanuse tõttu asendamist vajavate perearstide arvu

Perearstiabisüsteemi ülalhoidmiseks praegusel kujul ei jätku kvalifitseeritud tööjõudu.

Kahaneva arstkonna tingimustes on vältimatult tarvis toetada praksiste võrgustumist ja uute tegevusmudelite rakendamist. Vajalik on:

- üldarstide ja õdede kaasamine **suuremal määral**;
- tööjõuressursi sihipärasem rakendamine, et nii perearstid, üldarstid, pereõed kui ka teised esmatasandi meeskonnaliikmed osutaksid oma **väljaõppele kohaseid teenuseid**;
- nüüdisajastatud tööprotsesse toetavate **digilahenduste** süsteemne kasutusele võtmine perearstikeskustes;
- perearstide asukohapõhine koostöö grupipraksistesse või tervisekeskustesse, mis on integreeritud laiemasse piirkondlikku **koostöövõrgustikku**;
- anda rohkem **otsustusvabadust** võrgustunud grupipraksistele, kus toimib sisuline koostöö perearstide vahel.